

Odkrijte skrivnosti Rač in okolice

Seminarska naloga: Turistični vodnik

Avtor: Klara Otič

Razred: 3.b

Mentor: Prof. Andrej Purgaj

Vsebina	
Uvod	4
Rače in okolica (Panoramska vožnja in hoja)	5
Kratek opis dneva	6
1. Odsek.....	7
Grad Rače	8
Grilova etnološka zbirka	8
Grajska kapela	9
2. Odsek.....	10
Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca	10
3. Odsek.....	11
Botanični vrt Tal 2000	11
4. Odsek.....	12
Krajinski park Rački ribniki – Požeg.....	12
Odsek 5.....	13
Župnijska cerkev Sv. Ane	13
O sveti Ani.....	13
Odsek 6.....	14
Oljarna Fram.....	14
Odsek 7.....	15
Turistična in eko kmetija Pri Baronu.....	15
Priloge.....	17
Dodatne ponudbe:.....	20
Domači pridelovalci.....	20
Gostinski obrati in turistične kmetije.....	21
Kapelica v Podovi.....	23
Vešnerjeva domačija.....	23
Zlati studenec	23
Rekreacijske poti	24
Mobilna aplikacija	24
Zaključek – Povzetek	25
Viri in literatura	26

Kazalo slik

Slika 1: Načrtovana pot	6
Slika 2: Grad Rače	8
Slika 3: Grilova etnološka zbirka	9
Slika 4: Grajska kapela	10
Slika 5: Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca	11
Slika 6: Botanični vrt Tal 2000	12
Slika 7: Krajinski park Rački ribniki - Požeg	13
Slika 8: Župnijska cerkev Sv. Ane	14
Slika 9: Oljarna Fram	15
Slika 10: Turistična in bio kmetija Pri Baronu	16
Slika 11: Občina Rače - Fram	17
Slika 12: Grajska kapela med prenovo	17
Slika 13: Grad Rače iz zraka	17
Slika 14: Župan Branko Ledinek	17
Slika 15: Degustacijski prostor v Račkem gradu	17
Slika 16: Kipec Merkurja	17
Slika 17: Cerkev Sv. Jožefa Delavca znotraj	18
Slika 18: Cerkev Sv. Jožefa Delavca zunaj	18
Slika 19: Dogodki v botaničnem vrtu Tal 2000	18
Slika 20: Poroka v botaničnem vrtu Tal 2000	18
Slika 21: Krajinski park iz zraka	18
Slika 22: Informativne table v parku	18
Slika 23: Cerkev Sv. Ane z južne strani	19
Slika 24: Cerkev znotraj	19
Slika 25: Proizvodi Framske oljarne	19
Slika 26: Delo v Oljarni Fram	19
Slika 27: Kmetija in njena okolica	19
Slika 28: Otroci v pri hranjenju kokoši	19
Slika 29: Eden od izdelkovi sadjarstva Krepfl	20
Slika 30: Pri čebelarstvu Hergan	20
Slika 31: Gostilna Karla	21
Slika 32: Gostilna Kostanj	21
Slika 33: Pri Kovačniku	22
Slika 34: Vina in turizem Papež	22
Slika 35: Framski hram	22
Slika 36: Kapelica v Podovi	23
Slika 37: Vešnerjeva domačija	23
Slika 38: Rimski legionarji varujejo studenec	24

Uvod

Pozdravljeni! Sem Klara Otič, dijakinja na Srednji šoli za gostinstvo in turizem Maribor. V svoji seminarski nalogi sem pripravila program vodenja po občini Rače – Fram v kateri tudi stanujem. Ta kratek izlet pa je namenjen vsem, ki jih zanima kulturna ter naravna dediščina.

Naš izlet se bo začel v samem centru Rač in sicer na parkirišču tovarne Pinus (sedaj Albaugh TKI). Od tukaj se bomo sprehodili do Račkega gradu, ki se nahaja v neposredni bližini naše zbirne točke. Od gradu bomo nadaljevali hojo le nekaj minut do Župnijske cerkve Sv. Jožefa Delavca. Tam nas bomo vstopili na avtobus, ki nas bo zapeljal do Botaničnega vrta Tal 2000. Po ogledu le tega pa se bomo zapeljali do lovskega stolpa, ki predstavlja središče Krajinskega parka Rački ribniki – Požeg. Avtobus nas bo kasneje zapeljal v Fram, kjer si bomo ogledali Župnijsko cerkev Sv. Ane ter se peš podali do Framske oljarne. Od tukaj pa nas bo avtobus zapeljal do čudovite turistične in bio kmetije Pri Baronu. Sledil bo ogled kmetije ter pogostitev, da se siti in polni doživetij odpravimo domov.

Rače in okolica (Panoramska vožnja in hoja)

Vstop na avtobus: Rače na parkirišču Pinus

Odsek Rače:

1. Ogled Račkega gradu, Grilove etnološke zbirke in Grajska kapela – prib. 30 min
2. Ogled Župnijske cerkve Sv. Jožefa – prib. 10 min
3. Ogled botaničnega vrta Tal 2000 – prib. 20 min
4. Panoramski ogled Krajinskega parka Rački ribniki - Požeg – prib. 10 min

Odsek Fram:

1. Ogled Župnijske cerkve Sv. Ane – prib. 10 min
2. Ogled Oljarne Fram – prib. 20 min
3. Ogled turistične in eko kmetije Pri Baronu in pogostitev – prib. 20 min

Skupaj: **Vožnja – cca. 30 min**

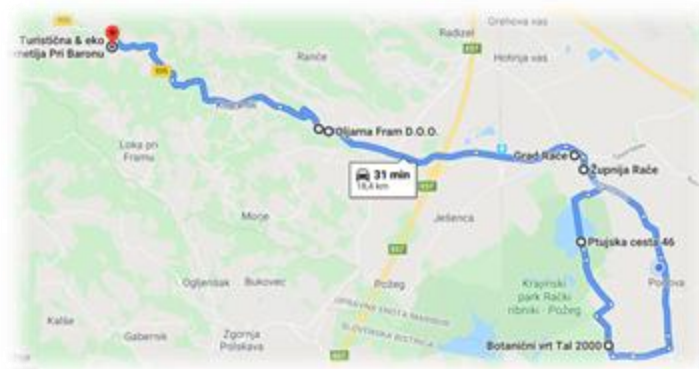
Hoja – cca. 10 min

Vse skupaj kilometrov: **cca. 18 km**

Znamenitosti	Čas ogleda	Cena ogleda
Rački grad, Grilova etnološka zbirka in Grajska kapela	30 min	Prostovoljni prispevki
Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca	10 min	Prostovoljni prispevki
Botanični vrt Tal 2000	20 min	4,5 €/ osebo
Krajinski park Rački ribniki - Požeg	10 min	/
Župnijska cerkev Sv. Ane	10 min	Prostovoljni prispevki
Oljarna Fram	20 min	Prostovoljni prispevki
Ogled Turistične in eko kmetije Pri Baronu (pogostitev)	20 min	8 €/ osebo
Vodenje	2 uri	30 €
Skupaj:	2 uri	42,5 €

Kratek opis dneva

Pot bomo začeli v Račah, katere glavna znamenitost je zagotovo **Rački grad**, skozi katerega se bomo sprehodili. Tukaj bodo gostje izvedeli več o kraju v katerem se nahajajo ter mnoge znamenitosti, ki jih ne najdemo na spletu. Naši naslednji točki se nahajata v prostorih Gradu Rače in sicer, **Grilova etnološka zbirka**, ki hrani raznorazne predmete vseh starosti in **Grajska kapela**, pod katero bi se naj nahajal rov dovolj velik celo za kočijo. Kar peš pa se bomo sprehodili do **Župnijske cerkve Sv. Jožefa Delavca**, ki jo krasi prekrasen mozaik patra Marka Ivana Rupnika. Spet bomo sedli na avtobus, ki nas bo popeljal do **Botaničnega vrta Tal 2000** v katerem, si bomo lahko ogledali razne še nepoznane strupene in zdravilne rastline ter živali. Pot nas bo peljala skozi **Krajinski park Rački ribniki – Požeg**, kjer se bomo ustavili ob lovskem stolpu na katerega se boste lahko tudi povzpeli in si krajinski park ogledali iz ptičje perspektive. Z avtobusom bomo nadaljevali na drug konec občine in sicer v Fram, natančneje ogledali si bomo **Župnijsko cerkev Sv. Ane**, ki je bila v starih turških časih obrambna postojanka. Le nekaj metrov stran pa se nahaja **Oljarna Fram**, ki velja za najstarejšo oljarno v Sloveniji. Od tukaj pa se bomo popeljali do naše zadnje točke, to pa je kar 200 let stara **Turistična in eko kmetija Pri Baronu**. Kmetija ponuja pestro ponudbo domačih in bio izdelkov, ki jih lahko kupite in sami pokusite. Po kratkem sprehodu, pa tudi nas čaka pogostitev naših gospodinj, da se nasitimo in se siti odpravimo vsak na svojo pot.

Slika 1: Načrtovana pot

1. Odsek

Občina Rače-Fram s svojimi nekaj več kot sedem tisoč prebivalci spada med srednje velike slovenske občine. Zаметki kraja pa segajo že v dobo Rimljanov, saj o tem pripovedujejo arheološke najdbe, kot so kipec Merkurja takratnega zaščitnika trgovcev. Vas Rače je omenjena že leta 1240, dvor pa leta 1403. Grad v središču kraja stoji že od 16. stoletja, v 17. stoletju pa se je tu pletla tudi zarota proti avstrijskemu cesarju, ki pa ni uspela in so zarotnike obglavili. Danes je v Račkem gradu sedež občine, kinodvorana, turistična agencija Pozejdon ter privatna stanovanja. Na novo so v prostorih grajske kleti obnovili in naredili velik degustacijski prostor za obiskovalce, ki želijo pokusiti domačo žlahtno kapljico.

Občina Rače - Fram leži na 51,2 km². Razdeljena je na več naselij med njimi so: Spodnja Gorica, Zgornja Gorica, Podova, Brezula, Rače, Požeg, Ješenca, Fram, Morje pri Framu, Loka pri Framu, Kopivnik, Planica, Ranče in Šestdobe. Občina se nahaja na zelo dobri legi, saj so blizu druga večja mesta kot Maribor, Ptuj, Slovenska Bistrica, Hoče... Skozi občino teče avtocesta v smeri Maribora in na drugi strani Ljubljane, čez avtocesto teče nadvoz, ki nas popelje v drug konec občine in sicer v Fram. Naselje Fram se za razliko od Rač, ki so na ravninskih tleh nahaja na bolj gričevnatem področju občine. V Framu se veliko ljudi ukvarja s kmetijstvom in vinogradništvom, to pa se najbolj vidi po številu turističnih in vinogradniških kmetij.

Javne zgradbe, zavodi in podjetja v občini Rače – Fram so: Osnovna šola Rače, Osnovna šola Fram, Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca v Račah in Sv. Ane v Framu, podjetje Albauch TKI, vrtec v Račah in v Framu, Oljarna Fram, občina, zdravstveni dom, policijska postaja, gasilska društva...

Občino vodi župan Branko Ledinek, ki se lahko pohvali z vodenjem že 7 mandata in s tem da, na zadnjih volitvah pa ni imel protikandidata. Rojen je 14.4.1958 in živi v Framu. Prvič je bil izvoljen na izrednih volitvah leta 1997 in vse od takrat se s svojim strokovnim pristopom in vestnostjo dokazuje zakaj je na županskem stolčku ostal tako dolgo.

Občina ima veliko naravnih in kulturnih znamenitosti. Med največje naravne znamenitosti zagotovo spada Krajinski park Rački ribniki – Požeg, poleg parka pa so v občini še Framski potok, Potnikova smreka in kostanj ter Gradišnikovi kostanji. Večje kulturne znamenitosti so Grad Rače, Župnijski cerkvi Sv. Jožefa Delavca in Sv. Ane, ostanki Framskega gradu, Vešnerjeva domačija, Grajska pristava, kapelica v Podovi in kapela Sv. Neže.

Grad Rače

Rački grad je kulturni spomenik in se nahaja v središču Rač. Prvič se omenja že v drugi polovici 16. stoletja in sicer pod imenom Kranichsfeld. Grad je bil prvotno obdan z obrambnim jarkom, ki ga je obdajal iz vseh strani. Pred letom 1542 je bil lastnik ptujski meščan Gregor Regall. V obdobju protireformacije je družina Regall pobegnila na Švedsko in tako zapustila svoj skoraj 200 let star dom. Čeprav je bilo veliko lastnikov moških so bile med njimi tudi ženske na primer Terezija Straff ga je imela v lasti 14 let in potem ga je kupil tovarnar Vincenc Bachler. In od takrat pa do konca 2. svetovne vojne je imela grad v oblasti rodbina Bachler. Vendar grad ni bil vedno takšen kakršen je danes, zato je bilo potrebno veliko prenove. Te so se je lotili že ob ustanovitvi občine saj je je bil grad zelo potreben.

Danes je grad v lasti občine Rače-Fram. Če nanj pogledamo iz zraka lahko opazimo, da je prav umetniško zasnovan saj ima obliko ključa, ki si jo lahko ogledamo tudi na maketi v samem gradu. Danes se v gradu nahaja sedež občine, Bela dvorana, Grajska kapela, Turistična agencija Pozejdon turizem in Grilova etnološka zbirka. Med drugim je Rački grad imeniten kraj za poroko, to pa lahko potrdijo mnogi pari, ki so se poročili prav tukaj.

Slika 2: Grad Rače

Grilova etnološka zbirka

Anton Gril je bil prebivale vasi Rače, po poklicu električar in ker ljudje včasih niso imeli dovolj denarja, da bi mu plačali so mu v zameno za delo podarjali razne predmete. Čeprav od nekaterih predmetov, ki jih je prejel ni mogel dobiti niti evra jih je vseeno shranil in včasih je ljudi prosil naj mu namesto denarja poklonijo kak predmet, ki ga ne bodo pogrešali. Tako je Anton začel zbirati predmete, sprva doma ter svoje delo prenesel tudi na svoje otroke, ti pa na svoje. Tako

se je zbiranje predmetov v družini Gril nadaljevalo iz roda v rod. Kaj kmalu so imeli toliko predmetov, da jim je zmanjkovalo prostora, nakar jim je župan občine podelil prostor v gradu, kjer se Grilova zbirka nahaja še danes. Do danes so tako zbrali več kot 4500 eksponatov, ki si jih lahko ogledate. Imajo vse od starih šivalnih strojev, potnih listov, predmetov iz 1. in 2. svetovne vojne pa vse do najdragocenejših, kot so relikvije pomembnih pokojnih duhovnikov.

Slika 3: Grilova etnološka zbirka

Grajska kapela

Nahaja se v mlajšem delu gradu ki je bil pregrajen in prizidan v 17. stoletju. Avtor oltarnih slik je dvorni slikar gradu Eggenber pri Grazu H.A: Weissenkircher kar pomeni, da gre za pomembne naročnike tistega časa. Oltar, datiran v zadnje četrletje 17.stoletja je v večini izdelan iz ornametike. Grajska kapela skupaj z oltarnimi slikami, grbom in oltarjem sestavlja bogato simetralno harmonično celoto. Grajska kapela je posvečena Svetemu Janezu Nepomuku. V preteklih letih (od 2002 – 2005) je bil oltar v celoti restavrirana, pred tem pa je bilo na oltarju zaznati veliko poškodb. Anekdota o Grajski kapeli govori da je pod njo rov, ki pelje vse do gradu Vurberk in da je tako širok in visok, da bi v primeru turškega vpada skozi rov spravili kočijo.

Slika 4: Grajska kapela

2. Odsek

Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca

Vas Rače je spadala pod župnijo Slivnica vse do leta 1966, tistega leta je namreč poznejši prvi duhovnik Fran Zdolšek kupil zemljišče na katerem je stala hiša. Čeprav je bilo zaradi komunističnih razmer zelo težko dobiti dovoljenje za gradnjo se je g. Zdolšku posrečilo in aprila 1967 so verniki skupaj z duhovnikom poprijeli za delovno orodje in pričeli kopati gradbeno jamo. Takrat strojev, ki bi jim olajšali delo ni bilo in vse so morali narediti ročno. Kljub vsem težavam so do 12.11.1967 usposobili cerkev za posvetitev in nadaljnje bogoslužje.

Na Martinovo nedeljo(12.11.1967) je bila za kraj slovesna nedelja saj je takratni škof Maksimiljan Držečnik posvetil cerkev, ki se je v tako kratkem času zgradila. Na slovesnosti se je zbralo okoli 3.000 ljudi. Vsa gradbena dela do posvetitve pa še niso bila končana. Urediti je bilo še fasado, okolico in telefonsko napeljavo...

Leta 1969 akademski umetnik Stane Kregar nad pročeljem cerkve izdelal podobo »Svetega Jožefa Delavca in Jezusa ob njem«. Že dve leti kasneje pa cerkev dobi še eno darilo umetnika Kregarja in sicer barvne vitraže na katerih lahko še danes vidimo »Zgodovino odrešenja v katero je vključen Jezusov križev pot«. Leta 1980 je cerkev dobila tudi prizidek in do leta 2011 se njena notranjost ni precej spreminjala. V začetku leta 2011 so se začele postopne obnove in priprave na postavitve mozaika. V oktobru je župnijo z obiskom počastil pater Marko Ivan Rupnik in izdelal čudovit mozaik s podobo »Jezusove pomnožitve kruha«. Cerkev od leta 2010 vodi duhovnik Robert Emeršič.

Slika 5: Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca

3. Odsek

Botanični vrt Tal 2000

Nedaleč stran od naselja Rače se nahaja manjša vas z imenom Zgornja Gorica. Tukaj se nahaja edini privatni botanični vrt v celotni Sloveniji in sicer botanični vrt Tal 2000. Uradno deluje že od leta 1998 in leži na kar 7000 kvadratnih metrih. Junija 1993 so začeli z odstranjevanjem dreves, saj je bil tukaj po prej nižinski gozd. Sprva je bil cilj le lepo urejeno zemljišče za preživljanje prostega časa s prijatelji in družino, ki pa je prerasel v mnogo več. Danes vrt predstavlja največjo zbirko vodnih rastlin, edino javno zbirko strupenih rastlin v Sloveniji in še zbirko poznanih in nepoznanih zdravilnih rastlin. Vrt prav tako skrbi za rastlinsko banko vodnih rastlin in tako rastline zaščitijo pred izumrtjem. Tukaj se predvsem prekrivata poučni in zabavni del vrta. Ljudem iz mest ponuja stik z naravo, otroke pa popelje v pravljlično deželo, kjer iščejo minerale in rude. Pri mlajših pomaga tudi pri urjenju veščin na primer ribolov. Ko je lepo vreme vrt včasih med tednom in ob vikendih prireja druženja, kjer se zakuri ogenj in obiskovalci si lahko spečejo krompir, jabolka in koruzo. V botaničnem vrtu pa oktober skoraj ne obstaja brez pečenih kostanjev. Čez celotno leto vrt privabi mnoge šole, ki se odločijo za zanimiv izlet z naravoslovnim dnevom. Tako vrt ponuja mnogo več kot kaže na prvi pogled.

Poleg zbirk rastlin si lahko tukaj ogledamo še nastavljene krmilnice, kjer mnoge ptice prezimijo in kot da vse to še ni dovolj nam lastnik vrta predstavi lastno zbirko kamnin med njimi so kamena strela, zob morskega psa in mnoge druge okamnine. Nekatere od njih so stare tudi več tisoč let in nam predstavljajo vrata v preteklost.

Tukaj pa se ne vrstijo samo poučne in resne stvari, vendar je botanični vrt Tal 2000, ki ga vodi lastnik Roman Hergan, prizorišče mnogih porok, koncertov in rojstnih dni. S tem še bolj povezujejo človeka z naravo.

Slika 6: Botanični vrt Tal 2000

4. Odsek

Krajinski park Rački ribniki – Požeg

Krajinski park, ali kakor ga krajani poljubno imenujejo Biser Rač, leži na obrobju Dravskega polja. Razprostira se na 484 hektarjih ter obsega mešani gozd, travnike in ribnike. To je park neokrnjene narave, prav tako pa spada med zelo pomembne naravne ekosisteme. Območje parka je od leta 1992 zavarovano zaradi izjemne naravne dediščine, ki jo predstavljajo mokrišča s številnimi redkimi in ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami. Večina parka spada v območje NATURA 2000, kar pomeni, da gre za posebej varovana območja Evropske unije. Park je pomemben tudi za živali, ki tukaj živijo. Opaženih je bilo že preko 210 vrst ptic, tretjina jih tukaj tudi gnezdi. Velike vodne površine so pomemben življenjski prostor kačjih pastirjev in dvoživk. Vodni svet Krajinskega parka sestavljajo štiri glavne skupine ribnikov oziroma večjih vodnih površin, sem spadajo Rački ribniki, Turnovi ribniki, ribniki v Grajevniku in akumulacija Požeg.

Krajinski park je zaradi svoje dostopnosti zelo priljubljen kraj za druženje. Skozi celoten park vodijo informativne table, ki pripovedujejo o živalih in rastlinah. Primeren je tudi za učenje saj ponuja veliko zanimivosti, ki si jih učenci morajo ogledati za lažje razumevanje narave. Tukaj pa raste tudi zelo redka in edinstvena rastlina, ki je ne najdemo nikjer drugje v Sloveniji, to je deteljica Marzilja. Zadnja leta je zelo priljubljen lovski stolp, ki se nahaja v središču Račkih ribnikov in je odlična razgledna točka za panoramski ogled parka.

Slika 7: Krajinski park Rački ribniki - Požeg

Odsek 5

Župnijska cerkev Sv. Ane

Cerkev se nahaja v Framu, na dvignjenem taborskem prostoru nad vasjo in se lahko vidi že od daleč. Na mestu, kjer danes stoji cerkev je včasih stala stara grajska kapela, ki so jo podrli leta 1875 ter postavili sedanjo neoromansko cerkev. Je enoladijska, s prečno ladjo, ki pred prezbiterijem oblikuje stranski kapeli. V vzhodnem delu ladje se nahaja zvonik. Fasade so močno členjene z neoromanskimi arhitekturnimi motivi. Vanje je vzdanih tudi več nagrobnikov iz 16. in 17. stoletja. Oltarji v notranjosti so iz 19. stoletja in so bili v zadnjih letih v celoti obnovljeni, s tem pa notranjost cerkve izraža vso svojo mogočnost. V starih turških časih je bila tu obrambna postojanka. Posebno slovesno je na godovno nedeljo oziroma na Anino nedeljo (26. julij), ko se na žegnanju zbere velika množica ljudi – tako domačinov iz bližnjih vasi franskega Pohorja, kot tudi drugih romarjev.

O sveti Ani

Ana in Joahim sta bila kraljevega Davidovega rodu, iz katerega naj bi izšel obljubljeni Mesija. Kmalu po poroki sta razdelila svoje premoženje na tri dele: za svetišče, za ubožce in za njuno preživitvino. Nista pa imela otrok, ki sta si jih zelo želela. Ana je kakor svoj čas Ana, mati preroka Samuela, molila v Gospodovi hiši, naj se Gospod ozre nanjo in ji da sina, ki ga bo Bogu darovala vse dni svojega življenja.

Legenda pripoveduje, da je angel zakonca potolažil in jima razodel, da bosta dobila hčer, ki bo v veselje vsemu človeštvu; dasta naj ji ime Marija. Razodeta verska resnica pa je, da je bila

Marija, Anina in Joahimova hči, spočeta brez madeža izvirnega greha. Joahim in Ana sta dala svoji hčerki ime Mirjam, po naše Marija.

Stara poročila vedo povedati, da sta starša peljala Marijo še čisto mlado v tempelj, jo Bogu darovala, kakor sta se bila zaobljubila, in jo v Jeruzalemu dala v tempeljski zavod za deklice, sama pa sta se vrnila domov. Kako sta se potem veselila tistih dni, ko sta vsako leto za tri velike judovske praznike romala v Jeruzalem, da bosta spet videla svojo drago hčer. Beseda Ana pomeni po slovensko »milina«.

Slika 8: Župnijska cerkev Sv. Ane

Odsek 6

Oljarna Fram

Oljarna Fram d.o.o. je najstarejša oljarna pri nas, katere začetki segajo v davno leto 1750. Družina Bezjak je leta 1886 ustanovila prvi oljarski obrat. Leta 1948 je bila Ivanu Bezjaku starejšemu nacionalizirana Tovarna bučnega olja, ki so jo preimenovali v Oljarno Fram. S tem je najstarejša oljarna v Sloveniji, kot pravijo nekateri, morda celo najstarejša v tem delu Evrope. Ukvarjajo se s proizvodnjo in prodajo kakovostih jedilnih olj, pridelanih po tradicionalnem izročilu. Sodobna tehnološka oprema, prvovrstne surovine ter visoko starodavno strokovno znanje jim omogočajo izpolnitev njihovega osnovnega cilja – ponuditi kupcem le dobre stvari. Proizvodnja bučnega olja v oljarni Fram poteka po tradicionalnem postopku z upoštevanjem najzahtevnejših standardov in regulativ, katerih rezultat je tudi pridobitev Geografske označbe za Štajersko prekmursko bučno olje in potrdila Centra za higieno in zdravstveno ekologijo Maribor za varno živilo.

Poleg nakupa domačega bučnega olja ponujajo tudi ogled proizvodnje in degustacijo različnih tipov bučnega olja.

Slika 9: Oljarna Fram

Odsek 7

Turistična in eko kmetija Pri Baronu

V mali vasici Planica nad Framom, ki je večkrat dobila priznanje za urejenost kraja, kjer kraljuje tišina in spokoj okoliških gozdov že 200 let stoji Baronova domačija. Na mestu, kjer stoji današnja kmetija sta pred 250 leti stali dve kmetiji. Iz Hočkega Pohorja je v te kraje prišel baron in kupil obe kmetiji s sposojenim denarjem, ker pa posojila ni mogel odplačati so kmetiji dali na dražbo. Ko je baron slišal za dražbo se je hitro odpravil v posojilnico in zaprosil za zamaknitev dolga. Ustregli so mu in sčasoma je kmetiji odplačal. Med 2. svetovno vojno je bila kmetija priča hudi tragediji, stari oče Baron je v želji slovenskemu narodu padel v okupatorjeve roke, ki so se kruto znesli nad Baronovo družino in nato požgali vse hiše v vasi. Domačija in vas se je kljub groznemu zločinu pobrala in danes kmetija obsega kar 18 hektarjev, od tega 8 hektarjev predstavlja njive, travnike, sadovnjake ter zeliščni in zelenjavni vrt. Preostalih 10 hektarjev pa zavzema lepo urejen, gozdnih sadežev poln gozd.

Da bi se obiskovalci kmetije lahko v miru in do sitega naužili dobrot domače kuhinje, so leta 1991 odprli vrata tudi turizmu. V letu 1999 pa so Pri Baronu doživeli preusmeritev v naravi prijazno kmetovanje, zaradi tega že vrsto let dobivajo certifikat za ekološko kmetovanje. Registriranih imajo kar 18 dopolnilnih dejavnosti od turizma do predelave in izobraževanja. V letu 2012 so odprli Bio trgovino, kjer ponujajo eko proizvode lastnih in okoliških ekoloških kmetij. Za dolgoletne napore in trud so leta 2014 prejeli visok naziv Inovativen mlad kmet 2014. Poleg vseh kmečkih opravil najdejo čas še za turiste, ki jim ponudijo programe kot so vandranje po Framskem Pohorju in Dravskem polju, eko dan in ogled kmetije z degustacijo eko izdelkov. Tudi za najmlajše je poskrbljeno, saj na kmetiji Pri Baronu lahko postanejo kmetje za en dan, spoznajo pridelavo domačega sadnega soka ali igrajo kmečki golf in se pomerijo s starši.

Slika 10: Turistična in bio kmetija Pri Baronu

Priloge: 1. Občina Rače – Fram in Rački grad

Slika 11: Občina Rače - Fram

Slika 16: Kipec Merkurja

Slika 14: Župan Branko Ledinek

Slika 15: Degustacijski prostor v Račkem gradu

Slika 13: Grad Rače iz zraka

Slika 12: Grajska kapela med prenovo

2. Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca

Slika 18: Cerkev Sv. Jožefa Delavca zunaj

Slika 17: Cerkev Sv. Jožefa Delavca znotraj

3. Botanični vrt Tal 2000

Slika 20: Poroka v botaničnem vrtu Tal 2000

Slika 19: Dogodki v botaničnem vrtu Tal 2000

4. Krajinski park Rački ribniki - Požeg

Slika 21: Krajinski park iz zraka

Slika 22: Informativne table v parku

5. Župnijska cerkev Sv. Ane

Slika 23: Cerkev Sv. Ane z južne strani

Slika 24: Cerkev znotraj

6. Oljarna Fram

Slika 26: Delo v Oljarni Fram

Slika 25: Proizvodi Framske oljarne

7. Turistična in bio kmetija Pri Baronu

Slika 27: Kmetija in njena okolica

Slika 28: Otroci v pri hranjenju kokoši

Dodatne ponudbe:

Domači pridelovalci

V Račah in okolici je veliko domačih pridelovalcev med te spada tudi pridelovalec jabolk in jabolčnega soka in kisa - Sadjarstvo Krepfl. Ponuja zelo pestro ponudbo domačih jabolčnih izdelkov, ki jih ne samo prodaja v Račah na tržnici ampak tudi v Mariboru v prodajalni E.Leclercu.

Slika 29: Eden od izdelkovi sadjarstva Krepfl

V Podovi pa mnoge čebelarске izdelke ponuja Čebelarstvo Hergan. Franc Hergan se s čebelarstvom ukvarja kar 16 let in je tudi predsednik čebelarškega društva Rače. Prejel je mnoge nagrade med njimi tudi zlato plaketo.

Slika 30: Pri čebelarstvu Hergan

V Podovi pa stanujeta tudi Marjan in Andreja Plečko, ki pečeta domači kruh in ga vsako soboto pripeljeta na Račko tržnico, to pa še ni vse, saj delata tudi domače maslo, ki ga prav tako prodajata na tržnici.

Gostinski obrati in turistične kmetije

Gostilna Karla ponuja svoje jedi že od leta 1908, ko je družinsko podjetje začelo vabiti goste v svojo hišo. Ponudba je zelo pestra in za vse okuse od najmlajših pa vse do najstarejših. Ponudba obsega tudi catering in ta ponudba je zelo priljubljena za poroke, obhajila, birme, rojstne dneve in druga praznovanja, ko v gostilne ni dovolj prostora. Poleg tega pa so bili že v različnih revijah zaradi svojih znamenitih chilli omak.

Slika 31: Gostilna Karla

Gostilna Kostanj sprejema večje skupine in delavcem nudi malice, ter kosila za zaključene družbe. Ponuja pa pestro ponudbo glavnih jedi in predjedi.

Slika 32: Gostilna Kostanj

Na turistični kmetije Pri Kovačniku je vedno pestro, saj kmetija privablja goste od blizu in daleč. Ponujajo veliko izletov, domača vina in pestro kulinariko. Če pa elite ostati dlje lahko pri njih tudi prespite.

Slika 33: Pri Kovačniku

Turizem in vina Papež ponujajo domače specialitete, ki se prenašajo že tri rodove prav izpod kuhalnice babice. Poleg tega gostom nudijo domače vino iz Morja pri Framu, v svojih prostorih pa lahko sprejmejo tudi večje skupine.

Slika 34: Vina in turizem Papež

Framski hram je restavracija z znamenitim slovesom. Tradicija se je začela takoj po 1. svetovni vojni, ko so rekli: »Gremo v Špurejovo gostilno« in se je obdržala vse do danes. Danes gostom nudijo kulinarične specialitete z več kot 100-letno tradicijo, pohvalijo pa se lahko tudi z mnogimi priznanji in nagradami.

Slika 35: Framski hram

Kapelica v Podovi

Je pozno baročna, zaprtega tipa in zaradi svoje lege daje pomemben prostorski poudarek vaškemu trgu. Kapelico zapirajo železne kovane vratnice, v ostalih treh stranicah so polkrožno zaključene niše z mlajšo figuralno poslikavo.

Slika 36: Kapelica v Podovi

Vešnerjeva domačija

Stavba je tipičen etnološki spomenik, ki priča o načinu življenja skozi čas. Stavba je avtentično obnovljena in si jo je mogoče ogledati. Zgrajena je iz kamna in lesa, pokriva jo čopasta slamnata streha. Stanovanjski del hiše je podkleten s tremi obokanimi kletmi.

Slika 37: Vešnerjeva domačija

Zlati studenec

Fram se ponaša z rimskim vodovodom, ki je pred 2000 leti z izvirsko vodo iz podpohorskih pobočij oskrboval rimsko Poetovio. Pri Zlatem studencu nad Framom je začetek rimskega vodovoda, ki je preko Dravskega polja s čisto izvirsko vodo iz pohorskih pobočij oskrboval prebivalce 25 kilometrov oddaljenega Ptuja.

Danes je izvir Zlati studenec usahel, vendar je kot začetna točka veličastnega gradbenega dela rimskih graditeljev enkratni spomenik kulturne dediščine. Prve omembe arheološke najdbe segajo v konec 19. stoletja.

Slika 38: Rimski legionarji varujejo studenec

Rekreacijske poti

Jantarna kolesarska pot je ena od predvidenih evropskih poti, ki bo povezala obalo Baltiškega morja z Jadranskim. K Sloveniji se priključi na mejnem prehodu Šentilj in poteka skozi Pesniško dolino, Maribor, Hoče in se pri gramoznici Rače naveže na občino Rače – Fram. Poteka skozi Krajinski park Rački ribniki - Požeg in se zaključi pri gradu v Slovenski Bistrici.

Ponirkova pot je najdaljša pot, ki se začne pri gradu Rače in je dolga 12km.

Grajska pot je najkrajša urejena pot v krajinskem parku, ki je prehodna tudi s kolesom. Pot se prične pri gradu Rače in je dolga 4,8 km. Zanimivosti ob poti: grad Rače, gnezdo bele štoklje, travniki z mejcami in ptice, ribniki z vodnimi rastlinami in živalmi, ki živijo ob njih.

Močvirkina pot je srednja pot v krajinskem parku, ki je dolga 6200 m. Prične se pri prvi žagi (sedanja Algoja) iz smeri naselja Podova. Ob poti je možen ogled botaničnega vrta TAL 2000.

Mobilna aplikacija

V mobilni aplikaciji, pod imenom Turistični vodnik, ki opisuje kraje na slovenskem je iz občine Rače-Fram le Župnijska cerkev Sv. Ane. Dodala bi še nekaj znamenitosti, kot so Rački grad, Krajinski park Rački ribniki – Požeg, botanični vrt Tal 2000, Župnijska cerkev Sv. Jožefa Delavca, Oljarno Fram... Mislim, da bi turistom pri spoznavanju kraja pomagale tudi rekreacijske poti. Kot gostinsko ponudbo in možnost namestitve, bi dodala mnoge gostinske obrate in turistične kmetije, ki so opisane pod dodatno ponudbo.

Zaključek – Povzetek

V zavedanju pomembnosti turističnega kraja in države, se tudi občina Rače – Fram trudi privlačiti popotnike, kolesarje in turiste, ter jim ponuditi največji užitek pri spoznavanju krajev in vasi v občini. Popotnikom, ki želijo pri nas ostati dlje časa, je omogočeno bivanje v domačih gostiščih in turističnih – izletniških kmetijah. Tam se lahko napolnijo z energijo, ter izkusijo pomiritev, srečo in veselje kakršnega nikjer drugje ne bodo našli. Dnevi v Račah in Framu so nepozabni, polni so radovednega in otroškega raziskovanja, miru in tišine, ter nepopisne lepote krajev, ki so združeni z naravo. Zagotovo boste uživali ob vpijanju legend iz Račkega gradu in etnološkega muzeja, ki vas bo spomnil na življenje vaših babic in dedkov ter njihovih prednikov. Čudili se boste lahko nad delom človeških rok, ko boste stopili v bližnjo Župnijsko cerkev Sv. Jožefa Delavca in zagledali mozaik.

V Račah se lahko turisti sprehodijo po poteh ob številnih ribnikih, v Framu pa se na gričih dotaknejo neba. Skozi Krajinski park Rački ribniki – Požeg, ki je zaščiten iz strani Evropske unije se lahko popeljete pod senco dreves do edinega privatnega botaničnega vrta Tal 2000 in si tam ogledate zbirko najrazličnejših okamnin.

Sedite na kolo in se zapeljite v vasico Fram si oglejte neoromansko cerkev Sv. Ane in se sprehodite le nekaj metrov in stopite v najstarejšo tovarno, kjer nastaja le najboljše bučno olje in ga hvalijo tudi v tujino. Sprehodite se skozi predelavo buč in spoznajte, koliko časa in dela je vložena v liter steklenice na prodajalnem pultu. Podajte se na izlet do kmetije Pri Baronu in okusite domače izdelke, ki jih ne boste našli nikjer drugje. Pustite se razvajati v pristni kulinariki okoliških restavracij in barov, začutite ljubezen, ki jo domačini gojijo in vlivajo v svoje delo. Saj iz ljubezni nastane ravno najboljša kapljica.

Ljudje so včasih premogli več poguma kakor danes, zato Vas vabim, da spet obudite željo po neznanem in nepreizkušenem. Podajte se v neznano in izkusili boste le najboljše. Drži, da smo turizem domačini, a verjamem tudi, da so del turizma turisti. Vabim Vas, da za en dan pozabite na vsakodnevne aktivnosti in težave ter postanete turisti v občini Rače – Fram. Obljubljam Vam, da nas ne boste pozabili.

Viri in literatura

- Ustni viri: Vodja Grilove etnološke zbirke v Račkem gradu
- Pisni viri: Franc Pajtler, Jože Koropec, Marjan Matjašič, Mirko Ružič, Alojz Penič:
Rače in okolica skozi stoletja 1, Pinus Rače in krajevna skupnost Rače 1993
Franc Pajtler: Rače in okolica skozi stoletja 2, Rače- Občina Rače-Fram 2008
- Internet:
<https://www.race-fram.si/>
www.sadjarstvokrepfl.eu
<http://www.slovenski-med.si/cebelarstvo-hergan.html>
<http://framski-hram.si/>
<https://www.kovacnik.com/>
<https://www.pribaronu.si/>
<http://www.atropa.si/botanicni-vrt-tal-20002/>
- Slike:
www.google.si
Lastne posnete fotografije